

Robbanások tüze vakított
 a morajló, haragos Dunán!
 Kilométerre
 rázta a folyót —
 itt dúlt a harc csak igazán!
 Gép-gép után,
 az átkos víz fölött,
 mint masztodon-szaj
 úgy üvöltözött.

És minden óra
 új izgalmat hozott.
 Óvtuk a hidat: talált — nem talált...?
 Lestük, vártuk
 a harsogó egen
 a csillagok s kereszttek párbaját.

S amikor ottlent útrakelt
 az a sok tank és kerék,
 s a moszkvai cipők alatt
 a föld csikorgott, —
 látta az erdész: a csapat
 feléje tart.
 Szemét a magas égre tárta
 s mint, aki kintől szabadulna,
 kucsmáját hátrtolta ujja:

— Jól megjártad — nesze német.
 Lám, enyhítette
 ma is gondját
 a híd mögötti
 drága ország!...

Fordította: SZILY ERNŐ

ÚTTÖRŐK

Késő délután. Kék pára lepi a túlsó part csüggedt jegenyéit. Innen, a város felől a meder széles teknővé kanyarodik s a homokot az aljba szorult víz messze kiveteli a vöröslő gazzal benőtt gát tövéig. A gátról mezítelen talpak-taposta, szapora ösvények futnak le. Elnyeli őket a vízzel egybehullámzó homoksivatag.

A gyerekek messziről nem is látszanak, barnára vetkezett testük összeolvadt a csillámló homokkal, amelyen önfelédten elhasainak. Csak kék és fekete klottal fedett kis fenekük domborodik ki a magasra feltornyozott homokbuckák közül. Meg egyik-másiknak kondor fürtökkel teliszótt fejcskéje, ahogyan fölveti s karjával hátrasimitja a homlokára lecsúszott szökevény tincset. Éppen úgy, mint a nehéz munkába beleizzadt, olajos piszkos kezű felnőttek.

— Hahó, gyerekek, mit csináltak?

A hang kiszakad és szétfoszlik a lapos meder felett. A gyerekek fel se néznek. Csupán odébb, a gát külső oldalán tikkadozó alacsony

fűzfabokrok közül emelkedik fel valaki. Néz, azután megint visszaheveredik.

A folyóhoz — főnről nem is látszott — kétaraszos, ívben elfutó árok kerít hozzá jókora területet, ahol a fiúk játszanak. Rajta szabályos kis hid vezet keresztül, szép barna agyaggal lesimitva, kétoldalt a hidívet hajlékony fűzfavesszők alkotják. A hidon túl hatalmas építkezések: homokdombok, különös formájú homok- és anyagtégla-építmények, csatornák, kútak keresztül-kasul. A folyóhoz közel, ahol már láthatólag kész alkotások magasodnak, egy ötágú csillagalakzat formájú domb tetején parányi vörös lobogó. A víz meleg színét időnkint végigborzoló nyári szél belekap s huncutul csaltogtatja.

— Mi lesz itt, gyerekek?

Meglehet, a hang volt egy szikrányit érdes, csöszködő. Meglepett arccal emelkednek maguk elé. Szélről egy szeplős homlok ráncolódik, pillog tanácstalanul. Egy másik gyerek, amelyik vastag kócmadzagra kötött faulón homokot szállít, hátralép és rakománya mellé áll, mintha védené. De pillanatnyi csak ez a dermedtség. Kopaszra nyírt, zömök lurkó lép ki közülük, térdéről leveri a port, a csillogó homokszemecskét s hivatalos komolysággal közeledik. Két társa mögéje csatlakozik, nyilván szárnysegédek. Három lépésre a melegtől habos vizű csatornácskától, megállanak. A kopasz tiszteleg; csöppet sem zavarja, hogy nincs sapkája, meztelen homlokához emeli feszes, tömzsi ujjait.

— Ez itt Magyarország. Nem lehet bejönni! — pattog komoran.

— Ugy? Szóval ország. S ti hidakat, csatornákat építetek.

— Igen. Az első öt éves terv. Mára befejezzük.

Szélfúttá kis orcáján büszkeség, a szeme villanása azonban bizalmatlan.

— S az egész ország dolgozik.

— A határt meg senki sem őrzi. Az ellenség így könnyen rátok törhet. Engem is, ha nem szólok, észre sem vesztek.

A kerek koponya megbillen, zavarodottan néz két pajtására, de azok arcán is megdöbbenés. Valóban, erre gondolni kellett volna! Ám a vezetőjük mégis kivágja magát:

— Itt nincs ellenség. — S magyarázképpen, engedve egy szemernyit a szereppel járó szertartásosságból, hozzáteszi: — Tudja, ez csak olyan játék. Tito elég messze van ide. Nem engedi be a néphadsereg. A bátyám is katona, hadnagy.

A három követ mögött felsorakozó agyagos-homokos kezű-lábú úttörők felvillanó büszkeséggel mustrálnak végig. Hogyne, amikor vezető-pajtásuk bátyja a néphadsereg tisztje.

Elismerően bólintok. S közben tovább ravaszkodok:

— Hát akkor engem miért nem engedtek be?

A kicsi végignéz, arcán ismét diplomatai komolyság:

— Lehet maga belső ellenség.

Vihogás, a gyerekek vigyorgó arccal összesúgnak. Meg vagyok semmisítve. De még vitázom:

— Ugyan, micsoda belső ellenség?

A gyerekek kórusban kiabálják:

— Bércsáló!

— Kulák!

Tiltakozom. Kézzel-lábbal:

— No, ne! Városon nincs is kulák.

— De van. A Temető-városon...

— Piacra is bejárnak...

Látom, így nem barátkozom meg az ifjú honfoglalókkal. Pedig most már komolyan érdekelnek. Hirtelen megszámlolom őket: tizennégy kopasz, szőke, barna, sőt egy lángvörös kölyök, a legnagyobb se több tizenhárom évesnél. Hajuk tövén csillámló homok, szemük alatt össze-futó ráncok: néznek rám alulról fölfelé, szempillantás alatt teljesen ellenségesre fordult hangulattal. Az egyik csoport közepén nyakát nyújtogató, kiugró pofacsontú srác vastag fűzfafütykőst szorongat s nyilván lerí róla, hogy hajlandó volna a hátamon végigsózni vele.

Ó, ezekkel együtt kell érezni, együtt kell játszani velük!

— Pajtások! Én nem vagyok ellenség. Hátha... hátha... én vagyok a Kínai Népköztársaság nagykövete!

A legapróbbak arcán nyiladozó bámulat. Ezek örülnének a váratlan fordulatnak. De az örs kis vezetője hajlíthataatlan. Gúnyorosan fut végig tekintete hosszú lábaimon, fehér nyári ruhámon, szőkébe szaladó arcomon és orrot fintorit:

— De hiszen maga nem is sárga!

Ismét a gyerekek vihogó visszhangja az aláfestés, a csalódoottság enyhe rezgésével:

— ... nem is sárga...

Tárcámban őrzök egy képet. A VIT-ről hoztam magammal. A kóreaiak művészegyüttese van rajta, mosolygó, karcsú leányok, zömök fiatal emberek. Valóban nem hasonlítanak rám. A lap hátulján művészi összhangzatú vonalakból összerótt betűkkel egy koreai partizán aláírása s még valami jelszó. Ezt a képet veszem elő.

A gyerekek körém sereglenek, a lapot kézről kézre adják.

— Ez mit jelent?

— Jang-juan-Sak.

— Hát ez?

— Világ proletárjai egyesüljete!

A gyerekek megmutogatják az országot. Középen a főcsatorna. Rajta két híd, a harmadik épülőben. A csatornától balra fekvő homokos térség — szántóföldek. Öntözéssel fogják megjavítani. A másik oldalon gyárak, lakóházak apró agyagtéglákból, csinosan, tervszerűen. Rendkívül ügyesen kiformált csöpp épületek, még az ablakok is beléjük vannak karcolva vékony gallyacskákkal. S közvetlenül a parton, a csatorna és a folyó szögébe építve, a vöröscsillag-halom, tetején a zászlóval.

— Ez a Szabadsághegy — ficánkolják körül óvatosan kísérőim.

Alatta a kikötő, a vizen ringó papírcsónakok, egypár fából is, valamint egy bádoggőzhajó, a flotta büszkesége, a neve: Győzelem.

— No, folytassátok, pajtások.

Zsibongva futnak széjjel, ki-ki abba hagyott munkájához. A harmadik hidat ketten építik: a fűzfagerendácskák már át vannak fektetve a csatornán, most a hídvéket erősítik oda kőcmadzaggal, végül az egészet agyaggal letapasztják. A parton egy másik brigád, nyakig sárosan téglát ver: a tenyerük és egy rozsdás kés a gépi berendezésük. Két egészen kicsi pajtás kész szakértelemmel megrakott kocsikon, autókon a megszikkadt téglákat szállítja az építkezésekhez. Kiépített, széles országút vezet a téglavetőktől odáig. S az építkezés... Egészen bonyolult dolog egy ilyen mesebeli gyárépületet fölhúzni, hogy az össze ne horpadjon, mutatós legyen. Hát még egy gyárkémenyt! Míg egyetlen egy elkészül,

három is összeomlik s ismét lehet kezdeni előlről. Mert lehetne ugyan a kémény közepébe egy botot dugni, de úgy nem ér semmit. A kémény közepének üresnek kell lenni, különben hogy füstölne.

— Juujj! oda ne tessék lépni! — rikolt valamelyik kétségbeesetten.

Már késő. Okosan elrejtett, földbevált verembe süppedek térdig. Ez a raktár: csorba kések, madzagok, szögek, bokszoszkatulyák, egy rozsdás balta, úgy vélem, a legértékesebb holmi az egész szétaposott kacat között.

Mentegetődzök. Nincs semmi baj.

— Megjavítjuk — vigasztalnak.

Ám, nyilván mégis zavart okoztam, mert ismét leáll az egész építkezés. A gyerekek a szántóföldeknek kijelölt üres térségre csoportosulnak, félkörben leülnek, csupán a vezető pajtás marad állva előttük. Arcán nevető komolyság.

— Pajtások! A megrongált raklárt meg kell javítani. Három pajtást el kell küldeni az újjáépítéshez szükséges gallyért.

Egy rettentően leburnult, nyugtalan orrú kölyök, a legkisebb az egész csoportban, közbekottyant:

— Igazán... olyan is menjen, aki még nem volt. — S panaszosan fészkelődik.

A többiek leintik.

— Szóval pajtások, a raklárt újjá kell építeni. A kínai pajtás nem hibás. Az a baj, hogy gyenge vesszőkkel fedtük be. Éppen ezért azt javaslom, hogy ne az innenső part fűzfáiból hozzunk, hanem — a zengéstelen gyerekhang alig érzékelhető megcsuklással ünnepélyessé emelkedik — hanem menjünk el a Szovjetunióba jó vastag égerfáért.

Az úttörők elbámulnak, a fejüket forgatják.

— A túlsó part a Szovjetunió! — emeli maga elé mindkét karját a javaslattevő s az arca belepirul. — Válasszuk meg a küldötteket.

A gyerekekben hirtelen kifeszülő izgalom hallgatást parancsol. Egyik sem szól, hátha a többiek őt válasszák. A választás vontatott, hosszadalmas:

— Szemák!

— Nem kell!

— Laji!

— Bata!

— Szabó Pista!

A szávak patognak s a három megválasztott megilletődve áll félre. Csönd, amely ez egyszer irigységet takar. Az útra készülők magukhoz veszik a baltát, késeket, zsineget s elindulnak. A parton tisztelgés. Belegázolnak a vízbe, az iszap csuszamlik a talpuk alatt, a víz felzavarodik. A nyugtalan orrú, az, amelyik az imént közbekottyantott, sírásra görbiti a száját. Őt nem választották meg. A három követ tapossa a vizet, a fölcsapódó csöppekben a jegenyék mögül tűző alkonyati napfény bomlik szivárvánnyá. A folyó közepén egy kicsit mélyebb a víz, ott egy lélekzetnyit úszni kell. Csobbanva hasalnak el s ekkor a parton maradtak közül kiugrik az egyik, éppen az a csöpp cigánybarna, a hangja, mint a fecske cikkan a víz fölött:

— Én is megyek!

S belerohan, habot kavarva maga körül, az elfutó folyóba. A többiek, ígézet alól szabadultan, utána. A folyó csobog, mintha egy ficánkoló ménes taposna benne. A csapat szétzilálódik, az eleje már a túlsó mere-

deken kapaszkodik ki, a gyengébb úszók még csak a közepén kapálódznak.

Valamelyikük, az arcát nem látom pontosan, mert a nap szemembe süt, átint a folyón:

— Éljen Sztálin!

Csengő, fiatal hangja összefolyik a nap piros sugaraival.

DIÓSZEGI ANDRÁS

ÜNNEPI ÖRÖM

Örse néni bográcsában
fő a birkacomb.

Kevélykedve kavargatja
— bár takarja lomb.

Csuda dolog esett meg ma,
lesz is áldomás.

Nevet kapott, drága nevet
a gépállomás.

Nem kicsinység, nem apróság,
tudja a falu.

Ma magára marad itten,
akit rág a bú.

Mosolygok a sürgés-forgás
lázpiros zaján,
ünnepelnek s ünnepelek
velük én — na lám!

Ma reggel még füstös kedvem
tüskéket szabott.

Most itt, olyan jó kedvem van,
hogy felkacárok.

— A szemekben annyi tűz ég,
oly nagy szeretet.

Annyi hála, harcos erő,
ezért nevetek. —

Örse néne büszkesége
is mosolyt fakaszt:

— Az elvtársak nálam esznek,
nem tesznek panaszt...!

Ilyen napon én főzhetek,
senki lánya más.

Hatvan évem tudja mit ér
a gépállomás.

Tudom azt is, hogy az a név
harcos lobogó.

Átölelem keskeny vállát,
jól esik a szó.